

De Canarische hagedis *Gallotia galloti eisentrauti* als terrariumbewoner

R.J. Musters
De Luttebrink 8
7544 WB
Enschede

Afbeeldingen:
auteur.

INLEIDING

Deze hagedis komt voor op de Canarische eilanden. Er zijn, voor zover ik weet, weinig gegevens over zijn levenswijze. Daar het houden van deze dieren, volgens mij, vrij veel problemen op kan leveren wil ik mijn ervaringen graag publiceren, met de bedoeling deze prachtige hagedis wat meer bekendheid te geven onder terrariumhouders.

BESCHRIJVING

Waarschijnlijk is een *Lacerta*-achtige de stamvader van de Halskraaghagedissen op de Canarische eilanden. Ten gevolge van hun isolatie kregen verschillende eilanden hun eigen soort, waarvan er nu vier erkend worden, en wel *Gallotia atlantica*, *G. stehlinii*, *G. galloti* en *G. symonyi*. *G. galloti* kan een maximale lengte bereiken van 44 cm. Zo lang worden alleen de mannetjes. De vrouwtjes blijven veel kleiner. De hagedissen op verschillende eilanden onderscheiden zich in kleur, grootte en lichaamsverhoudingen. De over het algemeen donker gekleurde hagedissen hebben op Tenerife een groene rugtekening met donkere dwarsbanden. Op La Palma daarentegen vallen ze op door hun prachtig blauw gekleurde keel en wangen. Op Gomera zijn de mannetjes overwegend donker en op Hierro vrij klein (KLEMMER, 1971). Mijn dieren, waarover dit artikel gaat, komen van Tenerife en behoren tot de ondersoort *G. galloti eisentrauti* (BISCHOFF, 1982). Mannelijke volwassen exemplaren hebben een zwarte kop, hemelsblauwe onderkin, oranjegele ogen en blauw gestippelde flanken. Op de rug zijn ze groengeel met donkerbruine dwarsban-

den en lichte dorsolaterale strepen tot halverwege de staart. De buik is zalmkleurig met tien rijen buikschilden. De vrouwtjes zijn echter overwegend bruin met op de flanken enkele blauwe vlekjes. De geslachtsverschillen zijn bij volwassen dieren duidelijk te zien aan het volgende. Zoals bij alle *Lacertidae* hebben de vrouwtjes een kleinere kop, minder goed ontwikkelde femoraalporiën en een minder dikke staartwortel. Veel opvallender is echter dat de mannetjes veel groter zijn en de bij de beschrijving al aangegeven verschillen in kleur. Juvenielen hebben een tekening die op die van de vrouwtjes lijkt met op de onderkant van de kin een naar achter toeloopende visgraattekening.

HUISVESTING EN VERZORGING

Gallotia's kunnen goed graven zodat een tamelijk dikke bodemlaag in het terrarium op zijn plaats is. De door mij gebruikte bodemgrond is als volgt samengesteld: oude potaarde vermengd met verterende beukebladeren met als toplaag een laag van deze bladeren om te snelle uitdroging van het substraat te voorkomen. Het geheel wordt matig vochtig gehouden. Stukken boomschors bieden de dieren schuilplaatsen. Het terrarium is verder rijkelijk beplant. Vernieling van deze decoratie heb ik nog niet geconstateerd gedurende de jaren dat ik deze dieren verzorg.

Een terrarium mag, gezien de grote onverdraagzaamheid van de dieren, maar één paartje bevatten en moet een bodemoppervlak van ten minste 0,7 m² hebben. Canarische hagedissen zijn echte bodembewoners. Naast insecten,

Volwassen vrouwtje van *Gallotia galloti eisentrauti*.

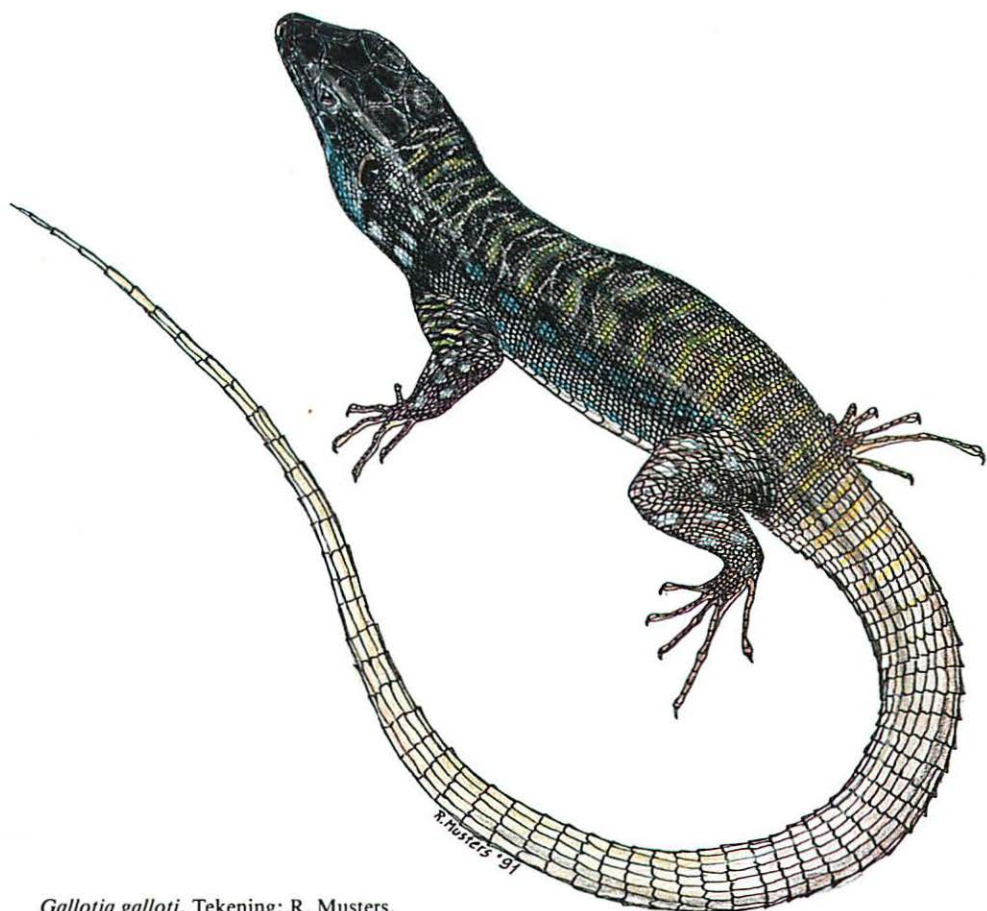
zoals sprinkhanen en krekels, eten ze ook veel plantaardig voedsel, bijvoorbeeld bessen, meloen, geweekte zaden, müsli, rauwkost enzovoort. Soms eten ze uitwerpselen van knaagdieren. Aan het drinkwater voeg ik altijd calciumlactaat (melkzure kalk) en vitamine druppels AD3 (Dohyfral) toe (AD3 10.000 tot 20.000 I.E. per liter water). Drinkwater wordt dagelijks ververs.

GEDRAG EN VOORTPLANTING

Wanneer de dagen korter worden en de temperatuur lager, wordt de eetlust van de dieren ook minder, en ongeveer eind september gaan ze dan in winterrust.

Na ongeveer vier maanden neemt de temperatuur weer toe zodat de dieren na enige tijd weer actief worden. Deze winterrust acht ik toch wel wenselijk om de voortplanting te stimuleren. Onder alle omstandigheden zijn mijn Canarische hagedissen alert en kunnen goed horen. Ze zijn ook erg schuw. Ze zullen zich in een binnenterrarium niet laten zien wanneer mensen op enige afstand in de buurt zijn. Deze mooie dieren zullen dan ook zelden gezien worden. Hierop dacht ik het volgende gevonden te hebben. Verstopt achter een gordijn wachtte ik tot de reptielen te voorschijn kwamen. Maar na enige tijd hadden ze mij al door en bleven verscholen. Hierna volgden nog talloze pogingen, maar steeds leverde dit niets op. Deze schuwheid zou iets te maken kunnen hebben met het feit dat er door de mens jacht op deze dieren wordt gemaakt om zijn kennelijk smakelijke vlees. Toen de dieren ondergebracht werden in een buitenterrarium reagerden ze plotseling volkomen anders. Als sneeuw voor de zon legden ze hun schuwheid af. Voeren uit de hand werd zelfs mogelijk. Vermeldenswaard is ook nog dat de dieren tijdens het graven en bij het achtervolgen piepende geluiden produceren. Een mogelijke functie van dit geluid is volgens mij een soort afweergebaar als twee onbekende dieren elkaar tegenkomen. Het is mij helaas niet gelukt paringen waar te nemen. Begin juli produceren ze een legsel van gemiddeld zeven eieren. Deze eieren breng ik onder in een broedmachine bij een temperatuur die varieert tussen 28 en 31° C. De eieren zijn gemiddeld 18 mm lang en ze wegen ongeveer twee gram. Tijdens de incubatietijd nemen de eieren in omvang toe, en na 63 tot 68 dagen verlaten de jongen het ei. Gemeten van kop tot staartpunt bedraagt de lengte van een pas geboren jong 15 cm. Ook jonge dieren zijn on-

Gallotia galloti. Tekening: R. Musters.

verdraagzaam ten opzichte van elkaar en kunnen maar beter gescheiden opgekweekt worden. Na twee jaar zijn de dieren geslachtsrijp.

TOT SLOT

Voor terrariumhouders, die het ervoor over hebben een prachtige maar onverdraagzame hagedis te bezitten die zich alleen in een buitenterrarium laat bewonderen zou *G. galloti* een geschikt terrariumdier kunnen zijn. Om aan de specifieke eisen van deze hagedissen tegemoet te komen moeten de volwassen dieren paarsgewijs gehouden worden en de jongen moeten afzonderlijk groot gebracht worden. De juvenielen stellen de aanwezigheid van mensen ook niet op prijs.

GALLOTIA GALLOTI EISENTRAUTI IN A TERRARIUM

Canary island lizards are very aggressive animals. It is impossible to keep more than one couple in a terrarium. Kept indoors the lizards are very shy. Adult animals lose their shyness in an outdoor terrarium. If kept together the young animals may fight or even kill each other. My conclusion is to keep the juveniles in separate containers. The females lay about seven eggs in July, and at an incubation temperature of 28 to 31° C the eggs hatch after 63 to 68 days.

LITERATUUR

BISCHOFF, W., 1985. Die Herpetofauna der Kanarischen Insel 6. Die Kanareneidechse, *Gallotia galloti*. Herpetofauna 7 (39) : 11-24.
KLEMMER, K., 1971. In GRZIMEK, B. Het leven der dieren. Deel VI. Reptielen.